

Στερνά τὰ ξόρκια, 'ποὺ Ζακυνθινὰ
μὴ γρίτσα μοῦ εἶχε μάθει,
μέσα 'ς τὴ νύχτα τὴν ἀφώτιστη
ἀπὸ τῆς μνήμης ξέθαψα τὰ βάρη
Σ. Σκίπ., ἐνθ' ἄν.

Ἦ θάλασσα, γιατί, καλή, μᾶς στέκεις μαραμένη,
σὰ γρίτσα πιά ποὺ ξέχασε καὶ γέλια καὶ παιχνίδια;
Α. Πάλλης, ἐνθ' ἄν. 2) Ἀζυμος τηγανίτης ἄρτος διαφόρων
μεγεθῶν τρωγόμενος μετὰ μέλιτος Εὐβ. (Κονίστρ.) Ἰθάκ.
— Α. Μωραϊτίδ., ἐνθ' ἄν.: Τί μαγουφιά νὰ φάτε ἀπόψε, μὴ
ἀπλοχεριά ἀλεύρι μῶμεινε νὰ σᾶς κάμω γρίτσα Ἰθάκ. Δὲ
δούλεψες καλὰ τὴ γρίτσα μὲ δὴ κόφτη κ' ἐπίασε κουλου-
βάκια (= σχημάτισε βώλους, ἐπηξε) αὐτόθ. Καὶ οὔτε ἀνα-
σασμὸν δὲν ἐπαιρνον αἱ νεαραὶ γυναῖκες, πολλὰ αὐτῶν
καθ' ὁδὸν τρώγουσαι τὰ σῦκα των ἢ τὴν γρίτσαν — τὴν
μεγάλην τηγανίταν — ἡλειμμένην μὲ πετιμέζιον, ἵνα μὴ
χάσῃσι καιρὸν Α. Μωραϊτίδ., ἐνθ' ἄν. Συνών. γ ρ ι ᾱ 13.
3) Καρπὸς ἐρεβίνθου, ἀτελῶς ὠριμάσαντος Εὐβ. (Ἰστ.
"Ορ. Στρόπον): Ἀφώμουτα φέτου τὰ ρεβίθια, κατ' γρίτσιας
εἶν' Στρόπον. 4) Καρπὸς φασιόλου ἀτελῶς βεβρασμένος
Στερελλ. (Καλοσκοπ. Τριχων.) : Δὲ γίν'κανι γρίτσιας ἀκό-
μα τὰ φασιόλια π' βράεις νὰ βγάλ'ς νὰ φᾶμι; Τριχων. Συν-
ών. γ ρ ι ᾱ 10. β) Εἶδος φαγητοῦ ἐκ βεβρασμένων φασιόλων
ἢ ἄλλων ὀσπρίων Εὐβ. (Αἰδηψ. Κάρυστ. Ψαχν.) Στερελλ.
(Αἰτωλ.): Πῶς θέλετε τὰ φασιόλια, γαχνὶ ἢ γρίτσιας; Κάρυστ.
Ἐφαγα κουκκιά γρίτσιας αὐτόθ. Βάλε νὰ βράσῃς δυὸ γρί-
τσιας (δηλ. δλίγα κουκκιά) Αἰδηψ. 5) Μικρὸς ποτάμιος ἰχθὺς
Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Συνών. γ ρ ι ᾱ 16. β) Πηλίνη χύτρα,
ἔχουσα δύο ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς πλησίον ἀλλήλων λα-
βάς, τιθεμένη πρὸς παρασκευὴν φαγητοῦ οὐχὶ ἐπὶ τρίποδος,
ἀλλὰ πλησίον τῶν καιομένων ξύλων Εὐβ. (Αἰδηψ.)

γριτσιάζω ἀμάρτ. γριτσιάζου Σάμ. γριτσάζου Εὐβ.
(Αἰδηψ. Ἰστ.) Παθ. μετοχ. γριτσιασμένους Σάμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ρ ι ᾱ τ σ α καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ι ᾱ ζ ω.

Συρρικνοῦμαι, ζαρώνω ἐνθ' ἄν.: Χόλιαί κι γρίτσαζι κι
αὐτὸς οὐ ἔρ'μους οὐ ἀνθρουπάκους (χόλιαί = ἐστενοχωρεῖ-
το) Εὐβ. (Αἰδηψ.) Αὐτὸ γρίτσασι τοῦ κατακαυμένου αὐτόθ.
Νὰ αὐτὸ τοῦ γριτσιασμένου! (ἐπὶ καχεκτικοῦ συνήθως παι-
δός) Σάμ. Συνών. ἀ ν α γ ρ ι τ σ ι ᾱ ζ ω 1, ζ α ρ ὶ ω, σ ο υ φ ρ ὶ ω.

γρίλια ἢ, Σαλαμ. γκριλία Σαλαμ. γρίλια Πελοπν. (Κο-
ρινθ.) γκριλία Πελοπν. (Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ Ἀλβαν. grill-i = εἶδος πέτρας μαλακῆς.

Ἀγονος πρὸς καλλιέργειαν ἀγρός ἐνθ' ἄν.: Αὐτὸ τὸ χω-
ράφι εἶναι ὅλο γκριλές Σαλαμ. Τοῦ ὅσπερ προῖκα κατὰ γρί-
λιες ποὺ δὲν κάνουν καθόλου στάρι Πελοπν. (Κορινθ.)

γρίλεμαν τό, Πόντ. (Ἀμισ. Σάντ. Χαλδ.) γρούλεμαν
Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ ι λ ε ῦ ω.

Ἐκρίζωσις, καταστροφή, ἐξολόθρευσις

γριλεύω Πόντ. (Ἀμισ. Ἰμερ. Σάντ. Χαλδ.) γρου-
λεύω Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. kırılmak = θραύομαι

Κατακόπτω, καταστρέφω, ἀφανίζω Πόντ. (Ἀμισ. Ἰμερ.
Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.): Κάποιος ἐσέβεν τὴ νύ-
χταν κ' ἐγρίλεψεν τὸ κεπὶ μ' (κάποιος ἐμπῆκε τὴν νύχτα καὶ

κατέστρεψεν τὸν κῆπον μου) Κερασ. Ἀρχον ἐσέβεν 'ς σὸ
κεπὶν κ' ἐγρίλεψεν τὰ κολογκυθὰ Χαλδ. Ὁ Χάρον ἐγρίλεψεν
τ' ὀσπίτ'ν ἀτ' Σάντ. Χαλδ. Ἡ χολέρα γρουλεύει Κερασ.
Κοτύωρ. Ἡ χαμνία ἐγρίλεψεν τὸν κόσμον (χαμνία = ὁ τυ-
φος) Χαλδ. Ἐγρίλεψαν τ' ἀσκέρ' (ἐξολόθρευσαν τὸν στρα-
τὸν) Χαλδ. || Φρ. Ἀς σὴν νεγκασίαν ἐγριλεύτα (ἐκουρά-
σθηκα πολὺ) Σάντ. Χαλδ. Ἐγρουλεύταμεν ἄς σὰ γέλια
(ἐσκάσαμε ἀπὸ τὰ γέλια) Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Ὁ γουρ-
ζουλᾶς νὰ γριλεύ' σε (ἀρά' ἢ πανούκλα νὰ σὲ ἐξαφανίσῃ)
Χαλδ. Ἐγρίλεψα τ' ὀφάρᾶ (ἐπίασα πολλὰ ψάρια) Ἀμισ.
Ἰμερ. Σάντ. Χαλδ. || Παροιμ. Τὸν ἄρχον ἐστείλαν 'ς σὰ ξύλα
κ' ἐκεῖνος ἐγρίλεψε τ' ὄρος (ἐπὶ τοῦ προξενούντος μεγάλην
καταστροφὴν διὰ μικρὰν ἐργασίαν) Ἀμισ. Ἰμερ. Χαλδ. ||
Ἀσμ.

Ἐσειξεν τὰ βραχόνιας ἀτ' κ' ἐκόπαν τ' ἀλεσιδᾶ,
μὲ τ' ἄλυσσοδοκόμματα γρούλεψεν τὸν λαόν του
Κερασ. Κοτύωρ.

— Τὰ γονικά σ' ἀπέθεν;

— Ἡ μάνα μ' ἀπ' τοὺς οὐρανοὺς, ὁ κύρη μ' ἀπ' τὰ νέφη,
τ' ἀδέλφᾶ μ' στράφτ'νε καὶ βροντοῦν κ' ἐγὼ γριλεύω
δράκους

Ἀμισ. Ἰμερ. Χαλδ. β) Μέσ., ἀναμετροῦμαι Πόντ. (Κοτύωρ.)

γρίλης ὁ, Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ.) Ἡπ. Θεσσ. Κεφαλλ.
Κρήτ. Κύθν. Κύπρ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Γορτυν.
Λακων. Λάστ.) Πόντ. (Κοτύωρ. Σταυρ. Τραπ.) Ρόδ. Στε-
ρελλ. (Αἰτωλ.) Σύμ. Σῦρ. Χίος (Πυργ.) — Ν. Πολίτ., Πα-
ροιμ. 2, 403, 405.

Λέξις πεποιημένη.

Λέξις ἄνευ ἰδιαιτέρας σημασίας, συνεκφερομένη μετὰ
τῆς λ. Ἀπρίλης εἰς παροιμιακὰς ἐκφράσεις ἐνθ' ἄν.:

Ἀπρίλης γρίλης τέσσερεις κι ὁ Μαῖτσούλης πέδε
κι ὁ μῆνας ὅπου σ' ἐπῆρα δὲ ἵνουδαιν ἐννιά μνηροῦκλες;
(ἀπάντησις γυναικὸς πρὸς τὸν σύζυγόν της, δικαιολογούσης
τὸν πρόωρον τοκετὸν της ἐκ παραμυθ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.)
Τὸ παραμῦθι ἐν παραλλαγ. κ.ά., ὅπως:

Ἀπρίλης, γρίλης, γριληνός, Μάης καὶ Μαγιούκος
καὶ δυὸ ποὺ μ' ἔχεις καὶ δυὸ ποὺ σ' ἔχω ἐννιά

Ἡπ.

Ἀπρίλης, γρίλης τέσσερεις, Μάης τζαὶ Πρωτογιούνης
ἔξι,

ὁ μῆνας ποὺ σ' ἐπῆρα τζαὶ μ' ἐπῆρες ὀχτὼ
τζ' ὁ μῆνας ποὺ στεφανωθήκαμεν ἐννιά

Κύπρ.

Ἀπρίλης γρίλης τέσσερεις καὶ γριλομάννα πέδε,
δικό μας εἶναι τὸ παιδί, ἄδρα ξεκουτιασμένε!

Κρήτ.

Ἀπρίλη γρίλη πεντικοὶ καὶ Μάη καταραμένε!

(σκῶμμα εἰς Ἀπρίλιον καὶ Μάιον) Πόντ. (Τραπ.) || Παροιμ.
φρ. Ἀπρίλης γρίλης Ρόδ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) || Παροιμ.
Ἀπρίλης γρίλης, τιναχτοκοφινίδης (διότι τότε τελειώνουν αἱ
προμήθειαι τῶν γεωργῶν) Θεσσ. Κεφαλλ. Κύθν. Πελοπν.
(Γορτυν.) — Ν. Πολίτ., Παροιμ. 2, 403. Ὁ Ἀπρίλης γρί-
λης, κουκκιά μεστωμένα (ἐπὶ τῶν λεγόντων ὅτι κατὰ θὰ γί-
νη ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἡμερῶν) Κρήτ. Ἀπρίλης γρίλης,
κοντὰ τὸ θέρος (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) αὐτόθ. || Γνωμ.
Ἀπρίλης γρίλης, νιὸ ψωμί (πλησιάζει τὸ θέρος) Ζάκ. (Μα-
χαιρᾶδ.)

γρίλια ἢ, κοιν. γκριλία Ἡπ. Πελοπν. (Καλάμ.)
Ἐκ τοῦ Γαλλ. grille.

